

CRÒNICA D'ACTIVITATS

VISITA AL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA

El dia 16 de desembre de 1995, després de les presentacions especialitzades i de la cerimònia d'inauguració institucional, el Museu Nacional d'Art de Catalunya va obrir les seves portes al públic; aquest tingué la possibilitat de tornar a admirar les col·leccions d'art romànic. S'havia acomplert un anhel esperat des de feia anys, enllestir les obres de remodelació.

La nostra entitat va programar una visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya, aquesta visita va tenir lloc el 20 de gener proppassat. La visita reuní, com era lògic, quasi un centenar d'associats, que van voler participar d'aquesta activitat, que hauríem de qualificar com d'emblemàtica a la nostra programació d'activitats. La visita va iniciar-se amb una salutació al director del Museu, el nostre consoci Dr. Eduard Carbonell, el qual, a la seva vegada, va presentar-nos el vicepresident del Patronat Sr. Joan Majó. Els nostres socis foren obsequiats amb una guia-catàleg de les col·leccions d'art romànic exposades com a correspondència a l'aportació feta per l'entitat a favor del M.N.A.C.

El crescut nombre dels assistents va obligar a dividir-se en tres grups. La visita fou explicada per Jordi Camps i Montserrat Pagès, conservadors del Museu i socis d'Amics de l'Art Romànic. Hem d'agrair la seva dedicació en acompanyar-nos i en explicar, amb tot detall, les característiques de les peces exposades en funció del nou programa museístic.

El recorregut fou, en realitat, un "tast", una introducció al Museu. Era impossible fer una visita detallada, la intenció fou oferir un esquema vàlid per a facilitar posteriors visites. La importància de les col·leccions demana més d'una visita, limitades sempre a un tema o a un període cronològic. Pensem que intentar fer una visita total i exhaustiva és una equivocació. S'ha de poder contemplar, no esgotar les possibilitats i facultats de la sensibilitat o de la memòria, no assolir un cansament total tant físic com intel·lectual. El M.N.A.C. no està a gran distància, no hi ha el desassossec perquè serà difícil tornar-hi com si es tractés d'un museu llunyà que demana un desplaçament complicat, com pot succeir en visitar museus forans a les nostres terres. Hem de tornar a visitar el M.N.A.C., gaudir de les col·leccions i poder-les avaluar amb tot detall.

En sortir no vam fer cap mena d'enquesta, de pregunta sobre l'opinió que havia merescut el nou projecte museístic i la seva presentació. Els comentaris fets per alguns dels visitants potser eren una mica nostàlgics, de record per la presentació feta per Joaquim Folch i Torres (1934) o per Joan Ainaud (1973), que consideraven els guanys inferiors a les pèrdues. Una majoria dels comentaris van valorar que hi havia quelcom important; es podia tornar a visitar les col·leccions romàniques, agrades més o menys el nou muntatge, les noves instal·lacions. Sempre hi ha valoracions per a tots gustos; la dita: "tants caps, tants barrets" és una realitat, no hi havia polèmica sinó un interès per a una millora. La tònica general era que existia aquesta millora.

Un dels temes que va despertar més comentaris era el fet de poder contemplar la carcassa que permet exposar les pintures dels absis. Pensem que potser és una valoració molt personal, però no ens desagrada. Amb tot, hi ha en alguns àmbits, al nostre criteri, excés d'estructures que no aporten nova informació, són repetitives. Recordava les vegades que vaig desitjar veure aquesta armadura, la satisfacció en poder-la contemplar. Se'ns pot dir que una cosa és l'interès d'un estudiós i l'altra d'un visitant. Adhuc en aquest darrer cas també té dret a contemplar, a tenir una visió de l'estructura interior del sistema d'exposició.

En fi, tota mena de suggeriments resta oberta. Com sempre, hi haurà diferents criteris. Els suggeriments raonats sempre són enriquidors, no els essencialment negatius. Cal fer retocs, s'han de fer de manera pensada i a la vegada justificada. L'exposició trenca amb el record d'una generació, però hem de pensar que les noves generacions no en tindran memòria, serà una pàgina de la història del M.N.A.C.

Taüll (Sant Climent i Santa Maria) continuen sent estrelles, el centre d'atenció dels visitants. La seva instal·lació, semblant a la de l'any 1973, ha estat millorada en alguns aspectes tècnics, en especial, en poder contemplar les pintures des d'un nivell, des d'una tribuna a l'altura dels "pantocràtors". Aquests dos àmbits, potser les instal·lacions més tradicionals, amb menys novetats, van complaure la majoria dels nostres consocis. Emperò entre aquests dos emblemàtics conjunts hi ha l'àmbit VI: "L'escultura monumental", que és, a la nostra opinió, un dels menys reeixits i a la vegada més criticats. La seva situació en el recorregut del Museu, és quasi marginal. Els visitants passen de llarg, no entren a contemplar les peces exposades. L'escultura arquitectònic-monumental no té un públic com la pintura, aquest fet real i concret acaba de marginar l'àmbit VI. Hi ha una realitat que vam trobar una mica massa insòlita: a que les restes del desgraciat claustre de Sant Pere de les Puel·les emmarquin una zona de serveis. La nostra opinió —generalitzada entre els assistents— fou que s'havia de fer quelcom per evitar primordialment la marginació d'aquest àmbit, i també, a la vegada, per millorar la seva presentació.

Es més fàcil, generalment, trobar defectes, mancances i no tant els encerts. No farem una valoració negativa, sinó positiva de la zona oberta del M.N.A.C., esperem que aviat les col·leccions romàniques estiguin acompanyades de les col·leccions gòtiques. S'han de fer algunes millores tant en aquest àmbit VI, com en aspectes de protecció, així com d'explicació, a vegades de difícil lectura, concretament si hi ha un crescut nombre de visitants: dissabte i/o diumenge. Hi ha millores que poden fer-se sense gaires dificultats i sense modificar el programa museístic, que el creiem vàlid en la major part dels seus aspectes.

No volem acabar aquestes reflexions fetes amb motiu de la visita del dia 20 de gener, sense comentar, breument, la notícia apareguda a la premsa diària en la qual es considerava que el Museu Nacional d'Art de Catalunya no generava un rendiment proporcional al capital invertit, que hi havia manca de visitants. Hem de pensar que les col·leccions romàniques no són tot el Museu, que la seva realitat no es pot considerar fins que no hagi acabat la totalitat de les obres. Vam poder valorar els visitants en dos dies: dissabte (20 de gener) i diumenge (4 de febrer), i pensem que eren un nombre raonable per la capacitat i el recorregut del Museu; se'ns fa difícil pensar en un augment substancial de les persones dintre d'aquest espai. En fi, la cultura és una inversió que té un rèdit, però aquest no l'hem de valorar amb xifres materials sinó amb guanys intel·lectuals.

El Museu Nacional d'Art de Catalunya ha obert, desitgem que a fi d'any puguem visitar el gòtic, i els guanys seran reals, no materials però sí culturals. Hi ha una realitat que hom oblida molt fàcilment: que la cultura és un guany no comptable.

J.-F.C.

COL·LABORACIÓ

EL CASTELL DE MIRAVET (RIBERA D'EBRE): RECORDS I SUGGERIMENTS

El passat dia 24 de gener, dintre del cicle de conferències de la "Tribuna d'Arqueologia. 1995-1996" vam poder assistir a una xerrada de Pere Lluís Artigues: *El castell de Miravet: darreres actuacions i estat de la qüestió*. El conferenciant va fer una entenedora exposició de la tasca arqueològica feta amb motiu de la restauració arquitectònica d'aquest castell. L'excavació ha estat condicionada per les necessitats de l'actuació arquitectònica. No fou un treball arqueològic programat i pensat en funció d'una recerca històrica, sinó per les exigències de conservació i restauració del monument. La tasca de Pere Lluís Artigues no ha estat infructuosa, ha assolit uns objectius vàlids per a poder-nos apropar a unes primeres conclusions d'estudi de la història del castell de Miravet.